

De universiteit van het leven is het leven zelf.

We worden in het bestaan geworpen. We hebben er niet om gevraagd. Dat bestaan komt met vele uitdagingen, die een stempel drukken op wie we zijn. Mijn kleutertijd kende veel geweld. Dat maakte me niet alleen tot een eenzellig kind, maar deed me ook de boodschap van liefde omarmen, via mijn vader als diepgelovig christen uitbundig aanwezig in mijn omgeving. Het geleidelijk afglijden van mijn moeder naar de nachtzijde van het bestaan, zette niet alleen aan tot mantelzorg, maar gaf vorm aan de waaromvraag en gestalte aan een diepgeworteld ideaal om iets voor de lijdende mensheid te gaan doen. Dit ideaal gaf niet alleen richting aan mijn leven, maar vormde een enorme drijvende kracht. Afkomstig uit het milieu van landarbeiders, slechts middelmatig begaafd begon een lange queeste om dit ideaal te bereiken.

Over deze reis zijn talrijke anekdotes te vertellen, zoals dat met elk leven het geval is. Na een lange worsteling, een werkzaam leven van zes jaar, werd de universiteit bereikt. Geëngageerd werd ik daar, via medestudenten, filosofie en literatuur en derde wereldbeweging ondergedompeld in het tweede landschap. Dat was niet alleen uitermate leerzaam, maar politiek actief op de eigen vakgroep in die tijd, mocht ik ook meemaken dat het leven maakbaar is. Deze gebeurtenis zou een stempel drukken op de verdere queeste. De universiteit is politiek gezien een zandbak. Het aanpakken van de problemen in de samenleving of het grote gebeuren is van een geheel andere orde. Daarin sprak de platgetreden weg van de gangbare politiek, hoe verstandig ook, me niet direct aan. Als ingenieur keek ik naar de grote wereldomvattende lijnen en stond de vraag voor ogen hoe we als mensheid los konden komen uit het web van geweld. Dankzij een brede vredesbeweging begin tachtiger jaren was er in Woensdrecht, op de rand van het Brabants zandplateau, een kleine draaikolk in de vorm van een vredesactiekamp ontstaan. Dat leek me de geschikte plaats om met de zoektocht verder te gaan.

Parallel daaraan vond natuurlijk de worsteling met de eros plaats. Van nature toegerust met een hoog testosteron gehalte, opgroeiend in een benauwend milieu, zoekend in de literatuur opgezaagd met een te romantisch beeld, waren door de beknotting ook duistere visioenen mij niet vreemd. Maar de universiteit van het leven is rijk en allengs vind je ook daarin je draai. Een vaste relatie tijdens de studietijd maakte niet alleen het studeren makkelijker, maar bracht ten dele uitkomst. Mensen zijn qua geaardheid echter verschillend en hoe goed de relatie ook is, dat verschil begint te knagen. De relatie overleefde de weloverwogen stap naar de vrije liefde niet. Zonder me te beklagen, weet ik wat het gezegde 'Rijkdom komt en rijkdom gaat' in diepste zin betekent. In Woensdrecht en erna

heb ik uitgebreid kunnen experimenteren met de vrije liefde en verschillende verhalen over dit onderwerp geschreven. Voor de rechtszaak in Den Haag heb ik een afrondend en concluderend verhaal geschreven. Deze formidabele macht kan als rivier slechts ingebed worden tussen twee oevers, namelijk vrijheid en verantwoordelijkheid.

In de langdurige worsteling met de staat, een ingewikkeld kat en muis spel, diende zich niet alleen een ander stramien van denken zich aan, maar begon ook de vertaalslag naar een groter publiek. In dit nieuwe stramien van denken staat de vraag centraal of mensen überhaupt wel ethische wezens zijn. Ondanks het gebeuren van de Holocaust komt de Frans/Joodse denker E. Levinas met een positieve filosofie. In een zestal gezichtspunten, die heel fundamenteel zijn, wordt dit denken samengevat. Het is de kunst om deze goed te verstaan en ze als jongleerballen tegelijkertijd in de lucht te houden. De filosofie is uitermate bescheiden, de ballen cirkelen niet alleen om het raadsel van leven, maar stellen ook het merkwaardig heden centraal. We zien wel, maar ziende zijn we ook blind. De inzichten voeden het ethisch leren zien en door zulk een bril bezien is samenleving nog steeds hiërarchisch en daarmee immoreel. Ieder mens is een wereld op zich en dient met respect behandeld te worden. De Holocaust leert ons, dat een mogelijke vader de wereld verlaten heeft, want ondanks de vele gebeden in deze duistere tijden was er geen ingrijpen. Alles is aan ons en het vermogen ethisch te zijn. En dat vermogen is ambivalent of dubbelzinnig en brengt de magie terug in ons leven. De magisch Davidster kiest de eigen projecten en diende zich aan.

Samenvattend aan het einde van de reis kunnen we rustig stellen, dat we er slecht voor staan. Natuurlijk is er veel natuurlijke goedheid, wat gelukkig is, want anders zou de mensheid allang niet meer bestaan. Maar achter de schijn woedt ook een stille oorlog, die veel slachtoffers maakt en veel levensvreugde weg neemt. Na de grote feesten van geweld zijn er wel nieuwe verworvenheden gekomen, maar hebben we niet diep genoeg gesneden. We zijn er niet in geslaagd om de markt, het grote beest in de wereld, te binden. Dat beest heeft niet alleen op subtiele wijze greep gekregen op alle terreinen van ons leven, wat tot een onzichtbare slavernij heeft geleid, maar zadelt ons op met een bouwvallig politiek/economisch huis en een stervende aarde. Toch is er hoop in de vorm van dit project, waarin ethiek als macht van een andere orde vraagt om het primaat. Daartoe neemt het niet alleen onze kleding weg, maar reikt nieuwe aan, alsmede een mes om de schijn te scheuren en heeft het een plan. Een smalle weg uit het web van geweld.

G van der Ent, 14 november 2024.